بۆمەلەرزەی ڕێفراندوم لە کۆشکی سوڵتان نزیک دەبێتەوە؟ … هیوا خۆشناو

کەمتر لە دوو حەوتو کاتمان لەبەردەستدا ماوە بۆ ئەنجامدانی ڕێفراندومی (گۆڕینی دەستوری تورکیا لە پارلمانەوە بۆ سەرۆکایەتی، کە دەسەڵاتی زیاتر دەدات بە ئەردۆغان و دەیپارێزێ لە لێپێچینەوە یاساییەکان).

هەواڵ و ئاشکراکردنی ئامارە سەربەخۆکانی ئەو چوار ڕۆژەی دوایی، نیشانمان ئەدات کە لە ١٦ی ئەو مانگەدا، بۆمەلەرزەیەکی توند بە ئاراستەی کۆشکی سوڵتانەکەی ئەنکەرە بەڕێوەیە. ئەگەر لەو ماوە کورتەدا، ئۆپۆزیسیۆن، پارتە چەپ و سیکۆلارەکان لەگەڵ ئیسلامییەکانی دژ بە ئەردۆغان بەردەوام بن لەسەر هەڵمەتی (نەخێر)، ئەوا دۆڕانی بەرەی نەتەوەپەرستی و کۆنسێرڤاتیڤی تورک کە خۆیان لە (ئاک پارتی و مەهەپە “پارتی نەتەوەپەرستی تورک”) ئەبیننەوە مسۆگەرە.

بەرلەوەی بڕیار بدەین با سەیری ئامارەکان بکەین:

کۆمپانیای سۆناری تایبەت بە ئامارەکانی هەڵبژاردن کە بە گرینگترین و جێی باوەڕترین کۆمپانیا دەزاندرێ: نەخێر بە گۆڕینی دەستور % ٥١،٠٢ بەڵێ بە گۆڕینی دەستور %٤٨،٨

دەزگای لێکۆڵینەوەی گێزیجی: ژمارەی ئەوانەی تا ئێستا بڕیاریان نەداوە و نزیکی دەنگی نەخێرن ئەگاتە %٦،٨. لە % ٥٢.٦ی ئەوانەی دەنگ بە پڕۆژەکەی ئاک پارتی دەدەن، ئاگایان لە ناوەڕۆکی پڕۆژەکە نیە.

دەزگای لێکۆڵینەوەی ئۆقراسیا: دەنگی نەخێر ٥٥.٥٣. دەنگی بەڵێ ٤٤.٤٧

کۆمپانیاکانی نزیک لە ئاک پارتی: هۆشیاری بەرزبوونەوەی دەنگی نەخێر دەدەن لە %٤٥ ەوە بۆ %٤٧. ئەوان پێیان وایە لەناو ئاک پارتیدا خاوەنی دەنگی نەخێر زۆرن، بەڵام خۆیان ئاشکرا ناکەن!!.

ئەحمەد یلدرمی سەرۆکی گروپی HDP لە پارلمانی تورکیا، لە لێدوانێکیدا بۆ سایتی سەربەخۆی T24 دا : (تا ئێستا هیچ ئامارێکمان نەبینیوە کە نیشانی بدات ڕێژەی دەنگدەران بە “بەڵێ” دەگاتە %٤٠). ناوبراو پێیوایە سەرباری ڕەوشی دژوار، سانسۆری مێدیاکان و گوشار لەسەر سیاسییەکان لە زیندانەکاندا، ٨ی مارس و نەورۆز نیشانیدا کە تورکیا بە گشتی و کورد بەتایبەتی سەری خۆی بە

سیاسەتی ئاک پارتی نەنواندوە و بەپێچوانەوە بێ بڕیارە بە گەیشتن بە سەرکەوتن.

نوسەری بەناوودەنگی ڕۆژنامەی یەنی چاغی تورکیا یاڤوز سەلیم دەمیراغ لە بابەتەکیدا بە سەردێری (با هیچ کەسێک ڕانەچڵەکێ ئەگەرهاتو دەنگی نەخێر بە گۆڕینی سیستەم لە ڕیفراندومدا بگاتە لە ٦٠%). ناوبراو باس لەو ئامارانە دەکات کە لە مانگی ڕابردودا ڕاگەیەندرابون و بەپێی ئەوە ڕێژەی کەسانی بێ بڕیار دەگەیشتە لە ٢٠%. نوسەر پێیوایە بەپێی دوا ئاماری دەزگای سۆنار، ئەو ڕێژەیە ئێستا لە بەرژەوەندی لایەنی "نەخێر"دا بەزیوە بۆ لە ١٣%. نوسەر کە ئەزمونەکی زۆری هەیە لە هەڵبژاردنەکانی تورکیادا، پێیوایە ئەنجامی کۆتایی هەر هەڵبژاردنێک شارە گەورەکان دیاری دەکەن و لە ئێستاشدا لە شارەکانی وەک ئەستەنبوڵ و ئەنکارا دا، دەنگی "نەخێر" بەچەند پوانەک لە دەنگی "بەڵێ" زیاترە. هەروەها ئەو ڕێژەیە "نەخێر" لە سێیەمین شاری گەورەی تورکیا (ئیزمیر) زۆر زیاترە. ناوبراو باسی سەردانی ڕەجەب تەیب ئەردۆغان کە لە ڕۆژانی دواییدا بۆ خیوەتەکانی خاوەنی دەنگی "نەخێر" ئەنجامیدا دەکات و ئەڵێ: (سەردانی ئەردۆغان و پاڕانەوە و پرسیاری وەک:چیتان دەوێ؟ چیتان ویستوە من بۆتانم ئەنجام نەدابێ؟ بێچارەیی و لاوازی ئەو نیشان دەدات).

ئەگەرچی لە ماوەی یەک ساڵدا ئەردۆغان و ئاک پارتی توانیان ژمارەیەکی زۆر دەزگای دەوڵەت کۆنتڕۆڵ بکەن و ژمارەیەکی زۆریش لە دامودەزگا و کەس و گروپە نەیارەکانیان لە کار دورخستنەوە و خستنە زیندانەکان، بەڵام تا ئێستاش جگە لە پۆلیس ژمارەیەکی زۆر لە دامودەزگا حکومی و نیمچە حکومیەکان وەک زانکۆکان، کەرتی تایبەت و کۆمپانیا بازرگانیەکان، کەرتی کشتوکاڵ و گەشتیاری لە سیاسەتی ئاک پارتی ڕازی نین و بەو شێوەیە جیاوازیەکی ئەوتۆ لە نێوان بەرەی "نەخێر" و "بەڵێ" دا نیە. لە ڕۆژانی دواییدا هەست ئەکرێ، دەنگی بەڵێ بەهۆی هەڵوێستەکانی ئەوروپا دژ بە ئاک پارتی و ئەردۆغان، هەڵوێستی ئەمریکا و ڕوسیا دژ بە تورکیا و گۆشەگیرکردنی لە باکوری سوریادا، لەگەڵ پوکانەوەی ئابووری وڵاتەکە، لە کەمیدابێ. پێشبینی ئەکرێ، کوردان بتوانن ئەنجامی ئەو ڕیفراندومە یەکلایی بکەنەوە و ئێستاکە چاوی هەردو لایەن لەسەر کوردانە.
بەپێی بەشێکی زۆر لە ئامارەکان، لەناو پارتی نەتەوەیی تورکیادا "مەهەپە" کە هاوپەیمانی ئاک پارتین بە دەنگی "بەڵێ" ١/٣ی ئەندامان دەنگ بە "نەخێر" دەدەن.

لە ١٦/٤/٢٠١٧ دا لە تەواوی تورکیادا ڕیفراندومی سەبارەت بە پاکێتی ١٨ خاڵییەکەی ئاک پارتی ئەنجام دەدرێ کە بریتییە لە گۆڕینی دەستوری تورکیا لە پارلمانەوە بۆ (سیستەمی تاکە کەس) one-man-rule system و کەمکردنەوەی سیستەمی چاودێری و هاوسەنگکردن Checks and balances. ئەگەرچی پێشبینی ئەکرا، دەنگی بەڵێ بۆ گۆڕینی دەستوری تورکیا بەسەر دەنگی نەخێردا زاڵببێ، بەڵام کۆمەڵێک هۆکار کە بەرەکی تورکیا و ئاک پارتیان گرتوە ڕەنگبێ کاریگەری خراپی بەسەر کۆمەڵگەی کۆنسەرڤاتیفی تورکیادا کردبێ، لەوانە: تێکچونی باری دەرونی سوپای تورکیا دوای کودەتا شکستخواردوەکەی هاوینی ساڵی ڕابردو، سنوردارکردن و کۆتایی پێهێنانی ئۆپەراسیۆنی قەڵغانی فورات لە سوریا لە لایەن ڕوسیا، ئێران و ئەمریکا. ڕێگانەدان بە بەشداریکردنی تورکیا لە ڕزگارکردنی ڕەقە، هەڵوێستی ئەوروپا، پارلمانی یەکێتی ئەوروپا و لە هەمووشی گرینگتر، گرژی دیبلۆماسی نێوان هۆڵەندا-ئەڵمانیا و تورکیا.

زۆر سەختە لەماوەیەکی کورتدا، پچڕانی پەیوەندی نێوان ئانکەرە و خۆرئاوا، بەتایبەتی یەکێتی ئەوروپا ئاسایی ببێتەوە. ئەگەر دەنگی بەڵێ لە ڕیفراندومی دا سەرکەوت، ئەوا پەیوەندییەکانی نێوان تورکیا و جیهانی دەرەوە لە ئاستی ئێستا خراپتر دەبن. ئەگەر دەنگی "نا" سەرکەوتنی بەدەستهێنا، ئەوکاتە قەیرانەکان قوڵتر دەبنەوە و ڕەنگبێ لە بۆشایی سیاسیدا پارلمان داوای هەڵبژاردنی پێشوەخت بکات.

http://carnegieeurope.eu/strategiceurope/68400

Turkey’s Critical Constitutional Referendum – Analysis

http://www.cumhuriyet.com.tr/koseyazisi/709750/Secimin_kaderini_Kurtler_belirleyecek.html

CHP’li Tekin’in iddiası: ‘Hayır’ın yüzde 63’ün altına düşmesi mümkün değil

http://t24.com.tr/haber/referandumda-hayir-oylarinin-orani-yuzde-60i-gecerse-kimse-sasirmasin,396514